

ДЕНИКИНСКИЙ РЕЖИМ В ХАРЬКОВЕ (ИЮНЬ-ДЕКАБРЬ 1919)

Уже не один десяток лет Гражданская война 1917-1922 годов в России, исход которой привёл к образованию СССР, привлекает к себе внимание историков. Особое место в исследовании упомянутой войны отводится событиям, связанным с деятельностью белогвардейцев под предводительством Антона Деникина. Внутренняя политика белогвардейцев подробно изучена в историографии, однако на удивление мало существует исследований, связанных с особенностями деникинского режима в отдельных городах, в частности в Харькове. В данной работе автор исследует феномен деникинского режима в Харькове через призму восприятия харьковчан. Такой ракурс поможет понять восприятие гражданской войны простыми обывателями.

Основным фактором первоначальных неудач Красной армии считается значительное стратегическое превосходство деникинцев. Кроме того, уставшие от «красного террора» жители города воспринимали белогвардейцев исключительно в роли «освободителей от советского ига». 25 июня 1919 года Военные силы Юга России заняли Харьков. Был установлен режим военной диктатуры во главе с Деникиным. Население Харькова ожидало от «освободителей» положительных перемен в повседневной жизни. За время своего правления белогвардейцы предприняли ряд попыток проведения реформ, некоторые из них были успешны. Первым распоряжением новой администрации все декреты советской власти объявлялись недействительными. Вместо советской системы управления восстанавливались прежние органы власти, в том числе и чрезвычайные.

При решении национального вопроса деникинцы не предоставили другим нациям права на самоопределение, хотя и не отрицали их существование. В рамках земельной реформы были предприняты попытки восстановления помещичьего землевладения, что вызвало первые волны недовольства. Проблему финансов решали путём обмена советских денежных знаков по конфискационному принципу. Через некоторое время советские рубли аннулировали из-за чрезмерного количества, а собственные «царские» деньги начали выпускать лишь осенью.

Постепенно набирал обороты «белый террор». Возродили и учредили массу силовых и карательных органов, восстановили смертную казнь, проводили активную идеологическую обработку населения. Репрессировались все, подозреваемые в родстве или связи с большевиками. Попытки реставрации царского порядка свели на нет симпатии населения, что в итоге вынудило деникинцев покинуть Харьков 12 декабря 1919 г.

Делая выводы, следует отметить: отношение харьковчан к белогвардейцам не было однозначным. Поначалу измученные «красным террором» люди воспринимали их с радостью, как освободителей. Однако, неудачные реформы (земельная, национальная, финансовая, языковая и т.д.),

направленные на реставрацию царских порядков, в совокупности с заменой «красного террора» «белым» нивелировали симпатии населения к деникинцам.

Чучко Т.

СНУ ім. Лесі Українки

АНДРІЙ КУРБСЬКИЙ І ЛІТЕРАТУРНО-ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ ГУРТОК В МИЛЯНОВИЧАХ

Андрій Курбський (1528–1583 рр.) – князь династії Рюриковичів, московський боярин, письменник, перекладач. Окремі етапи життя та аспекти діяльності А. Курбського висвітлюються у працях: П. Батюшкова, М. Боянівської, Р. Скриннікова та ін. Проте науковці недостатньо уваги приділили просвітницькій діяльності А. Курбського на Волині.

Приїзд А. Курбського у 1563 р. на Волинь збігся із загальним культурним піднесенням на українських землях. Тому його літературні ініціативи та просвітницька активність знайшли підтримку у суспільстві.

А. Курбський любив читати та перекладати, а також писав свої твори. Серед власних праць князя виділяються чотири послання до Івана Грозного. А. Курбському належить також переклад біографії і деяких творів Августина Блаженного, трактату І. Спангенберга «О силогізмі», а також полемічного твору „Історія Флорентійського собору”.

У Миляновичах (тепер с. Миляновичі Турійського району Волинської області) А. Курбський переклав праці Василя Великого, Григорія Богослова і Діонісія Ареопігита. У 60-х рр. XVI ст. створив гурток, який займався перекладами на церковнослов'янську мову творів Іоана Златоуста, Іоана Дамаскіна, філософських творів Цицерона.

Розгортанню діяльності гуртка передували пошуки спеціалістів і книг, які потребували перекладу. До цієї справи князь залучив Михайла Андрійовича Смоленського, що здобув освіту в Кракові та Італії, а також талановитого юнака Амброжія.

Князь А. Курбський став не тільки керівником гуртка, але був безпосереднім виконавцем більшості перекладів. Активна робота гуртка передбачала наявність відповідної книгозбірні. Хоч вона і не збереглась, але про її об'єм можна говорити завдяки згадкам про окремі книги, а також про репертуар перекладів гуртка: відповідні твори мусили бути доступні в латинському і старослов'янському варіантах. Поповнювалась бібліотека книгами, придбаними в Острозі, Вільно, Слуцьку.

Варто зауважити, що сьогодні перед науковцями стоїть проблема щодо виявлення осіб, які здійснювали переклад, адже праці миляновицького гуртка анонімні. Літературно-науковий гурток припинив свою діяльність 1583 р. після смерті його засновника і керівника А. Курбського.

Як бачимо, А. Курбський вихований на східнослов'янській культурній традиції, мав непересічний літературно-публіцистичний хист. Перебуваючи на Волині, князь заснував перекладацький гурток, якому надавав кошти для